

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **P. J.**, bývajúceho v P., zastúpeného JUDr. L. L., advokátom so sídlom v P., proti žalovaným **1/ I. G.**, bývajúcemu vo S., **2/ E. K.**, bývajúcemu v P., **3/ K. P.**, bývajúcej v P., **4/ M. H.**, bývajúcej v P., **5/ I. K.**, bývajúcej v P., **6/ G. K.**, bývajúcemu v P., **7/ I. H.**, bývajúcemu v P., zastúpených advokátskou kanceláriou P., so sídlom v P., IČO : X., **o náhradu za užívanie nehnuteľnosti**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 28 C 51/2009 a na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 8 Co 165/2014, v konaní o vylúčení sudcu Krajského súdu v Prešove z prejednávania a rozhodovania tejto veci, takto

r o z h o d o l :

Sudca Krajského súdu v Prešove Mgr. Miloš Kolek **n i e j e v y l ú č e n ý** z prejednávania a rozhodovania tejto veci (vec Krajského súdu v Prešove sp. zn. 8 Co 165/2014).

O d ô v o d n e n i e

Žalobca podaním z 21. januára 2015 vzniesol námietku zaujatosti proti Mgr. Milošovi Kolekovi, ako zákonnému sudcovi určenému na prerokovanie a rozhodnutie veci v odvolacom konaní vedenej pod sp. zn. 8 Co 165/2014 na Krajskom súde v Prešove s odôvodnením, že sudca na súde nižšieho stupňa rozhodoval v totožnej (skutkovo a právnej) veci týkajúcej sa žalobcu a spoluvlastníkov bytových domov, tak, že žalobu zamietol (rozsudok Okresného súdu Prešov z 1. decembra 2010 č. k. 13 C 52/2009-173 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 28. júna 2012 sp. zn. 20 Co 1/2011), v dôsledku čoho je tento sudca vylúčený na odvolacom súde (§ 14 ods. 2 veta prvá O.s.p.).

Mgr. Miloš Kolek, sudca odvolacieho senátu 8 Co, k námietke zaujatosti uviedol, že sa necíti byť zaujatý, v tejto veci (vec Okresného súdu Prešov sp. zn. 8 Co 165/2014) nekonal a nerozhodoval, preto nie je daný dôvod pre jeho vylúčenie v zmysle § 14 ods. 2 O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Prešove (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť námietky zaujatosti vznesenej žalobcom (§ 15a O.s.p.) z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci.

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

1. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne – napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť),
2. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],
3. k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie 2.).

Pri posudzovaní dôvodnosti námietky zaujatosti označeného sudcu o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania veci vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcov a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (viď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p.).

Súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) zároveň na druhej strane zaručuje aj právo na to, aby právna vec účastníka nebola odňatá zákonnému

sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania.

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, alebo presvedčenie subjektu uplatňujúceho námietku zaujatosti ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, či subjektu (spravidla účastníka) uplatňujúceho námietku zaujatosti ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp.

nezaujatosti zákonného sudcu je teda to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je však len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďit' prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne existujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

Pokiaľ ide o subjektívne aspekty nestrannosti namietaného sudcu je potrebné konštatovať, že sudca sa necíti byť zaujatý, pretože podľa jeho tvrdenia tu neexistuje žiaden vzťah (k veci, k účastníkom ani k ich zástupcom), pre ktorý by bolo možné pochybovať o jeho nezaujatosti. Žalobca v námietke zaujatosti argumentuje vzťahom sudcu k veci, ktorý zdôvodňuje tým, že sudca v inej právnej veci (skutkovo a právne obdobnej) tohto istého účastníka, zamietol jeho žalobu, čo má byť dôvodom jeho vylúčenia v tomto konaní. Vyjadrenie namietaného sudcu z 26. januára 2015, ale ani iné okolnosti neindikujú

pochybnosti o nezaujatosti sudcu, nepotvrdzujú existenciu negatívneho, či pozitívneho vzťahu sudcu k veci, k účastníkom konania, alebo k ich zástupcom.

K argumentom v námietke zaujatosti, že sudca Mgr. Miloš Kolek rozhodoval na okresnom súde v inej veci žalobcu (vec Okresného súdu Prešov sp. zn. 13 C 52/2009), ktorá je skutkovo a právne obdobná ako táto vec (vec Okresného súdu Prešov sp. zn. 28 C 51/2009), Najvyšší súd Slovenskej republiky zdôrazňuje, že dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach (§ 14 ods. 3 O.s.p.). Skutočnosť, že vo veciach účastníka konania rozhodovali (resp. rozhodujú) tí istí alebo iní sudcovia, nezakladá okolnosť objektívnej povahy, ktorá by mohla viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že zákonní sudcovia v danej veci disponujú určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci. Dôvod zakladajúci pochybnosť o nezaujatosti (nestrannosti) sudcu nemožno bez ďalšieho vyvodzovať v teoretickej rovine len z toho, že sudca sa zúčastní rozhodovania v dvoch súvisiacich právnych veciach (tak napr. nepublikované uznesenie Ústavného súdu Českej republiky z 23. septembra 2003 sp. zn. I. ÚS 390/2003). Za objektívne nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, vrátane toho ako sa javí účastníkovi konania. Rozhodujúce je to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy. Za takúto okolnosť však nemožno považovať žalobcom namietaný postup sudcu v jeho veciach, ani jeho rozhodovaciu činnosť (obdobne napr. uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. novembra 2014 sp. zn. 8 Nc 46/2014, z 20. novembra 2014 sp. zn. 8 Nc 45/2014, zo 14. októbra 2014 sp. zn. 8 Nc 37/2014 a iné).

Z obsahu spisu nevyplýva, aby v tejto veci na súde nižšieho stupňa konal a rozhodoval ako sudca Mgr. Miloš Kolek, dôvod vylúčenia v zmysle § 14 ods. 2 vety prvej O.s.p. na ktorý poukazuje žalobca, nie je daný.

Pri rozhodovaní, či žalobcom uvádzané okolnosti prezrádzajú nedostatok nestrannosti sudcu (z objektívnych aspektov) a teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky z vyššie citovanej judikatúry ESLP, ktorá vyžaduje, aby sa obava z nedostatku nestrannosti zakladala na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Tzv. objektívna nestrannosť sa teda posudzuje nie podľa

subjektívneho postoja účastníka ale podľa objektívnych symptómov – rozhodujúca je existencia objektívnych skutočností, ktoré sa ale musia preukázať.

Vychádzajúc z oboch uvedených hľadísk (objektívnej a subjektívnej stránky sudcovskej nezávislosti), Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil naplnenie predpokladov v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p. zakladajúcich pochybnosti o nezaujatosti sudcu Mgr. Miloša Koleka a preto rozhodol, že ho nevylučuje z prerokovania a rozhodovania tejto veci.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 10. februára 2015

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová